

YLIOPPILASKOE · 16.9.2026

Syksyn 2026 ortodoksisen uskonnon ylioppilaskoe

Lyhyt analyysi sekä koe ja aineistot yhtenäisessä PDF-koosteessa

Lähdeaineisto: Ylioppilastutkintolautakunnan virallinen UO-koepaketti 2026-09-16_UO_fi.zip.
Analyysi on laadittu tehtävien perusteella koepäivänä; alustavia hyvän vastauksen piirteitä ei ole käytetty.

Lyhyt raportti kokeesta

Kokonaiskuva

Koe oli selvästi kaksijakoinen. Se edellytti edelleen vahvaa faktapohjaa ortodoksisuudesta, varhaiskirkosta ja uskonnoista, mutta suuri osa pisteistä oli mahdollista saada vain osoittamalla aineistojen tulkintaa, vertailua, perusteltua argumentointia ja kykyä liittää uskonto ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Kokeessa oli kuusi 20 pisteen tehtävää ja kolme 30 pisteen tehtävää. Vastata sai enintään viiteen tehtävään, joista enintään kaksi sai olla 30 pisteen tehtäviä. Täyteen 120 pisteeseen pääseminen edellytti kolmea 20 pisteen ja kahta 30 pisteen tehtävää.

Millaista osaamista tarvittiin?

Perustietojen hallinta näkyi erityisesti tehtävässä 1, jossa 20 väittämää ulottui Uuden testamentin ja varhaiskirkon historiasta juutalaisuuteen, ortodoksisiin liturgisiin käsitteisiin ja suomalaiseen kansanuskoon. Väärä vastaus vähensi pisteen, joten pelkkä arvaaminen ei kannattanut. Tehtävät 2 ja 3 vaativat jo tiedon lisäksi perustelemista: Suomen ortodoksisen kirkon hallinnon ymmärtämistä, ortodoksista ihmiskuvaa, uskontunnustuksen historiaa sekä Pyhän Hengen teologian lukemista ikonien kautta.

Uskontotieteellinen ja vertaileva osaaminen korostui tehtävissä 4 ja 8. Lineaarisen ja syklisen aikakäsityksen eroa piti osata soveltaa kahteen uskontoon, ja pyhää piti tarkastella sekä käsitteenä että yhteiskunnallisena kysymyksenä. **Aineisto- ja medialukutaito** oli puolestaan keskeistä tehtävissä 5–9: kokelaan piti lukea tilastoa, karttaa, kirkkojen yhdenvertaisuusindeksiä, nykytaidetta sekä useita tekstikatkelmia ja tehdä niistä perusteltuja päätelmiä.

Kokeen yllättävin ja ajankohtaisin painotus

Selvimmmin erottui 30 pisteen tehtävä **”Uskonto ja sukupuoli”**. Sen ensimmäisessä osassa kokelaalta pyydettiin oma, perusteltu näkemys siitä, tulisiko alttarissa avustavat maallikkotehtävät avata Suomen ortodoksisessa kirkossa myös tytöille ja naisille. Kysymys oli sidottu kirkossa vuonna 2025 käytyyn valmisteluun, joten kyse ei ollut vain vakiintuneen opetuksen muistamisesta vaan elävän ja herkän kirkollisen kysymyksen argumentoinnista. Toisessa osassa sama tehtävä laajeni sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksiin Euroopassa ja kirkkojen yhdenvertaisuuteen. Tämä teki tehtävästä sekä sisällöllisesti että aineistojen kannalta vaativan.

Muita havaintoja

Myös tehtävä 8 oli poikkeuksellisen moniulotteinen: pyhän käsitettä tarkasteltiin rikoslain, saamelaisten pyhien paikkojen suojelun sekä Venäjän sotaa ”pyhäksi sodaksi” kuvaavan uskonnollis-poliittisen retoriikan kautta. Tehtävä 6 puolestaan toi kokeeseen nykytaiteen, Ville Löppösen haastattelun ja Kaj Stenvallin *Ma-Madonnan*. Tehtävä 9 pakotti pohtimaan maallistumista käytännön seurakuntaelämän ja kirkkojen aseman kannalta eikä vain määrittelemään käsitettä.

Kokonaisuutena koe ei siis ollut vain ”ortodoksisten faktojen koe”. Hyvä suoritus vaati tiedon lisäksi kykyä nähdä ortodoksisuus osana laajempaa uskontojen, kulttuurin, lain, taiteen ja yhteiskunnan kokonaisuutta. Erityisen paljon painoa annettiin sille, osaako kokelas tehdä aineistosta johtopäätöksiä ilman liian suoraviivaisia syy-seurauspäätelmiä ja pystyykö hän perustelemaan oman näkemyksensä asiallisesti.

Tehtävät yhdellä silmäyksellä

Teht.	Aihe	P.	Keskeinen osaaminen
1	Väittämiä uskonnoista	20	Perustiedot: varhaiskirkko, juutalaisuus, ortodoksiset käsitteet, suomalainen kansanusko
2	Väittämiä ortodoksisen kirkon hallinnosta ja opista	20	Hallinto ja teologia; väitteen arviointi ja perusteleminen
3	Uskontunnustus	20	Kirkolliskokoukset, Pyhä Henki ja ikonien tulkinta
4	Kaksi aikakäsitystä	20	Uskontojen vertailu ja oppikäsitysten soveltaminen
5	Uskontojen kannatus Suomessa	20	Tilaston lukeminen, muutosten selittäminen ja suomalainen uskontotilanne
6	Uskonto ja nykytaide	20	Teksti- ja kuva-aineiston tulkinta; kristillinen kuvasto nykyaikaisessa taiteessa
7	Uskonto ja sukupuoli	30	Ajankohtainen kirkkokeskustelu, argumentoitu kanta sekä kanta ja indeksin tulkinta
8	Pyhä uskontotieteellisenä käsitteenä ja pyhän suojeleminen	30	Uskontotieteen käsite, laki, yhteiskunta ja eettinen pohdinta
9	Maallistuminen ja kirkon asema Suomessa	30	Käsitteen määrittely, aineistoanalyysi ja kirkkojen tulevaisuuden pohdinta

Ortodoksinen uskonto - ylioppilaskoe, syksy 2026

FI - Ortodoksinen uskonto

16.9.2026

Koe on kaksiosainen. Osassa 1 on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa 2 kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta 2. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan 1 tehtävään ja kahteen osan 2 tehtävään. Halutessasi voit tuottaa vastausten tueksi piirroksia, kaavioita tai taulukoita ja liittää niistä kuvakaappauksen mihin tahansa tekstivastaukseen.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi. Huom.! Tehtävässä 1 on erillinen ohje vastaamatta jättämisestä.

Sisällys

Vastaa enintään 5 tehtävään.

1. **Osa 1: 20 pisteen tehtävät**

Vastaa 3-5 tehtävään.

1. Väittämiä uskonnoista 20 p.
2. Väittämiä ortodoksisen kirkon hallinnosta ja opista 20 p.
3. Uskontunnustus Aineisto 20 p.
4. Kaksi aikakäsitystä 20 p.
5. Uskontojen kannatus Suomessa Aineisto 20 p.
6. Uskonto ja nykytaide Aineisto 20 p.

2.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

Vastaa 0-2 tehtävään.

1. Uskonto ja sukupuoli Aineisto 30 p.
2. Pyhä uskontotieteellisenä käsitteenä ja pyhän suojeleminen Aineisto 30 p.
3. Maallistuminen ja kirkon asema Suomessa Aineisto 30 p.

Koe yhteensä 120 p.

Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3-5 tehtävään.

1. Väittämiä uskonnoista

20 p.

Alla on 20 väittämää ryhmiteltyinä neljään aihepiiriin. Valitse kussakin osatehtävässä (1.1–1.20) sopivin vastausvaihtoehto. Oikea vastaus 1 p., väärä vastaus -1 p., ei vastausta 0 p.

Vastattuasi väittämään voit vaihtaa vastausvaihtoehtoa, mutta et voi jättää väittämää enää kokonaan ilman vastausta. Jos olet aloittanut tehtävään vastaamisen, mutta et haluakaan jättää sitä arvosteltavaksi, merkitse jokaiseen väittämään vaihtoehto ”En vastaa”.

Kristillisen kirkon varhaisvaiheita

1.1 Uuden testamentin nykymuotoinen sisältö vakiintui

1 p.

- ☐ apostoli Paavalin aikana.
- ☐ 300-luvulla.
- ☐ 500-luvulla.
- ☐ En vastaa.

1.2 Uudessa testamentissa esiintyvä kirkollinen virka on

1 p.

- ☐ rovasti.
- ☐ diakoni.
- ☐ patriarkka.
- ☐ En vastaa.

1.3 Ortodoksisen kirkon uskontunnustus sai vakiintuneen muotonsa

1 p.

- ☐ Konstantinopolin vuoden 381 kirkolliskokouksessa.
- ☐ Efesoksen vuoden 431 kirkolliskokouksessa.
- ☐ Khalkedonin vuoden 451 kirkolliskokouksessa.
- ☐ En vastaa.

1.4 Origenes oli

1 p.

- ☐ Konstantinopolin ensimmäinen patriarkka.
- ☐ idän kirkon harhaoppiseksi tuomittu opettaja.
- ☐ lähetystyöntekijä Intiassa.
- ☐ En vastaa.

1.5 Kristillisen perinteen mukaan ensimmäinen seurakunta syntyi

1 p.

- ☐ Roomassa.
- ☐ Ateenassa.
- ☐ Jerusalemissa.
- ☐ En vastaa.

Juutalaisuus

1.6 Juutalaisuus on

1 p.

- ☐ monistinen uskonto.
- ☐ monoteistinen uskonto.
- ☐ panteistinen uskonto.
- ☐ En vastaa.

1.7 Juutalaisen uskon perusteisiin kuuluu

1 p.

- ☐ kahdeksanosainen polku.
- ☐ viisi pilaria.
- ☐ kymmenen käskyä.
- ☐ En vastaa.

1.8 Toora on**1 p.**

- ☐ kirjoitettu alun perin kreikaksi.
- ☐ Tanakin ensimmäinen osa.
- ☐ kokoelma psalmeja.
- ☐ En vastaa.

1.9 Juutalaiset pitävät kantaisänään**1 p.**

- ☐ Abrahamia.
- ☐ Moosesta.
- ☐ Salomoa.
- ☐ En vastaa.

1.10 Juutalaisuudessa keskeistä on ajatus**1 p.**

- ☐ valitusta kansasta.
- ☐ jälleensyntymisestä.
- ☐ pyhiinvaelluksesta.
- ☐ En vastaa.

Ortodoksisen kirkon käsitteitä**1.11 Tropari on****1 p.**

- ☐ lyhyt evankeliumin teksti.
- ☐ kirkkoveisu.
- ☐ ääneen luettu rukous.
- ☐ En vastaa.

1.12 Ristisaatossa kannetaan

1 p.

- ☐ horugveja.
- ☐ ehtoollislipasta.
- ☐ antiminsseja.
- ☐ En vastaa.

1.13 Ortodoksisen kirkon piispan asuun kuuluvan vaatteen nimi on

1 p.

- ☐ käsipaikka.
- ☐ mantia.
- ☐ orari.
- ☐ En vastaa.

1.14 Kirkossa analogin päälle voidaan asettaa

1 p.

- ☐ ikoni.
- ☐ jälkiviiniastia.
- ☐ suitsutusastia.
- ☐ En vastaa.

1.15 Vigiliassa yksi palveluksen osa on

1 p.

- ☐ doksologiavirsi.
- ☐ kuninkaallinen hetki.
- ☐ polyeleo.
- ☐ En vastaa.

Suomalainen kansanusko

1.16 Suomalaisessa kansanuskossa ihmiset veivät uhrilahjoja

1 p.

- ☐ kotialttarille.
- ☐ merituulille.
- ☐ tontuille.
- ☐ En vastaa.

1.17 Tapion uskottiin olevan

1 p.

- ☐ metsän jumala.
- ☐ maanviljelyksen jumala.
- ☐ kalastuksen jumala.
- ☐ En vastaa.

1.18 Karjalaisessa perinteessä vainajan haudan päälle voidaan laittaa

1 p.

- ☐ kelja.
- ☐ grobu.
- ☐ stupa.
- ☐ En vastaa.

1.19 Suomalaisessa kansanuskossa vainajan maanpäällinen elämä jatkui

1 p.

- ☐ eläimessä.
- ☐ taivaassa.
- ☐ tuonelassa.
- ☐ En vastaa.

1.20 Suomalainen kansanusko oli luonteeltaan

1 p.

- ☐ monoteististä.
- ☐ polyteististä.
- ☐ antroposentristä.
- ☐ En vastaa.

2. Väittämiä ortodoksisen kirkon hallinnosta ja opista

20 p.

2.1

Onko alla oleva väittämä oikein vai väärin? Perustele vastauksesi.

Konstantinopolin ekumeeninen patriarkka hyväksyy Suomen ortodoksisen kirkon toimintasuunnitelman.

Vastaus saa olla enintään 1 500 merkkiä pitkä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

10 p.

2.2

Onko alla oleva väittämä oikein vai väärin? Perustele vastauksesi.

Ihminen on kahden maailman kansalainen.

Vastaus saa olla enintään 1 500 merkkiä pitkä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

10 p.

Aineisto

3.A Kuva: Ikoni A

Lähde: Inpress. <https://inpress.rs/wp-content/uploads/2026/01/Bogojavljenje-1-480x362-1-1170x882.jpg>. Viitattu: 11.3.2026.

3.B Kuva: Ikoni B

Lähde: Valamon luostari. <https://webtuohus.valamo.fi/pyha-kolminaisuus/p/403015/>. Viitattu: 26.8.2025.

3.C Kuva: Ikoni C

Lähde: Orthodoxia News Agency. <https://www.orthodoxianewsagency.gr/wp-content/uploads/2023/06/%CE%91%CE%BD%CF%8E%CE%BD%CF%85%CE%BC%CE%BF-%CF%83%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF-2.png>. Viitattu: 26.8.2025.

3.1 Selitä, miksi nikealais-konstantinopolilainen uskontunnustus laadittiin. 5 p.

Vastaus saa olla enintään 500 merkkiä pitkä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

3.2

Nikealais-konstantinopolilaisen uskontunnustuksen loppuosassa määritellään Pyhä Henki näin: "Uskon Pyhään Henkeen, Herraan ja eläväksi tekijään, joka lähtee Isästä, jota yhdessä Isän ja Pojan kanssa kumarretaan ja joka on puhunut profeettojen kautta."

Nimeä ikonit (aineistot 3.A, 3.B ja 3.C) ja esittele, miten uskontunnustuksen kuvaus Pyhästä Hengestä tulee esille näissä ikoneissa. 15 p.

4. Kaksi aikakäsitystä

20 p.

Uskontoja on ollut tapana luokitella niiden aikakäsityksen perusteella lineaarisiin ja syklisiin uskontoihin. Valitse yksi pääasiassa lineaarinen uskonto ja yksi pääasiassa syklinen uskonto. Esittele, miten aikakäsitys näkyy valitsemiesi uskontojen opillisissa käsityksissä.

Aineisto

5.A Tilasto: Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluminen Suomessa 1990–2024**TAUSTAA**

Tilasto kuvaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon, Suomen ortodoksisen kirkon ja rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien jäsenmääriä. Rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat ovat yksityisoikeudellisia yhteisöjä, joiden rekisteröinnistä säädetään uskonnonvapauslaissa. Tilastossa mainittuihin ortodoksisiin kirkkoihin kuuluvat Suomen ortodoksisen kirkon lisäksi uskonnollisiksi yhdyskunniksi rekisteröityneet, Moskovan patriarkaatin alaiset ortodoksiset seurakunnat.

	1990	2000	2010	2020	2024
YHTEENSÄ	4 998 478	5 181 115	5 375 276	5 533 793	5 635 971
ALKUPERÄISUSKONNOT JA UUSPAKANUUS	0	0	0	65	62
BUDDHALAISUUS	0	26	509	1 826	1 856
HINDULAISUUS	9	37	91	368	378
ISLAM	810	1 199	9 393	19 347	26 934
JUUTALAISUUS	1 006	1 157	1 208	1 094	1 033
KRISTINUSKO	4 470 527	4 496 229	4 308 342	3 861 833	3 619 666
Helluntailaisuus	15	20	6 312	12 784	13 816
Katolinen kirkko	4 247	7 227	10 640	14 529	15 982
Ortodoksiset kirkot	53 427	56 807	60 851	60 086	57 888
Suomen evankelis-luterilainen kirkko	4 390 739	4 409 576	4 207 192	3 749 713	3 508 082
Muut kristilliset	22 099	22 599	23 347	24 721	23 898
MUUT USKONTOKUNNAT	15 610	22 488	23 304	21 533	20 281
USKONTOKUNTIIN KUULUMATTOMAT	510 516	659 979	1 032 429	1 627 727	1 965 761

Lähde: Tilastokeskus. *Väestörakenne uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumisen mukaan 1990–2024*. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/sv/StatFin/StatFin__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rx.px/. Viitattu: 16.9.2025. Muokkaus: YTL.

Analysoi, millaisia keskeisiä muutoksia uskontojen kannatuksessa on tapahtunut Suomessa vuosina 1990–2024 ja mistä ne johtuvat. Hyödynnä vastauksessasi tilastoa 5.A, joka kuvaa uskonnollisten yhdyskuntien jäsenmääriä Suomessa.

Aineisto

6.A Tekstikatkelma: Kuvataiteilija Ville Löppösen haastattelu

Haastattelija: Miten taidemaailma suhtautuu uskovaiseen nykytaiteilijaan? Onko sinulla risti kannettavanasi?

Ville Löppönen: No on ollut. Se on lämmennyt sille, nykytaide, että nyt asioita voidaan käsitellä avoimesti ja puhua ääneen. Että aikaisemmin se ei ollut mahdollista, että oikein muuta kun ironian keinoin, mikä on postmodernille hirveän tyypillistä. Kysymyshän ei ole pelkästään niinkun kristinuskon niinkun hiljentämisestä tai miten sen nyt sanoisi vaimentamisesta, vaan kysymys on kaiken tunnustautumisen niinkun ehkä jonkinlaisesta vierastamisesta ja siellä on sitten hyvin selkeänä syynä postmoderni filosofia. Se kaihtaa tällaisia totuuskysymyksiä ja suuria tarinoita. Nyt ne on ruvennut uudelleen ihmisiä taas kiinnostaa, että rupeaa olemaan niin kun tilaa ja paikkoja, aikaa sille niinku tuossa kirjan lopussa kirjoitan, että voit viedä jumalan synnyttäjän galleriaan, se on mahdollista. Se kertoo aika paljon siitä, että miten aika on muuttunut. 10 vuotta sitten ois voinut olla toisenlainen tila.

Lähde: Perttu Häkkinen. *Jumala puhuu taiteeni kautta*. Yle Areena -verkkopalvelu. <https://areena.yle.fi/1-3139508>. Julkaistu: 24.11.2025. Viitattu: 16.9.2025. Muokkaus: YTL. Litterointi: YTL.

6.B Kuva: Kuvataiteilija Kaj Stenvallin maalaus *Ma-Madonna* (1995)

Lähde: Kaj Stenvall. *Ma-Madonna*. Kaj Stenvallin kotisivut. <https://www.kajstenvall.fi/1995/madonna.jpg>. Viitattu: 22.8.2025.

Esittele aineistojen 6.A ja 6.B avulla, miten kristillisiä aiheita käsitellään kuvataiteessa.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

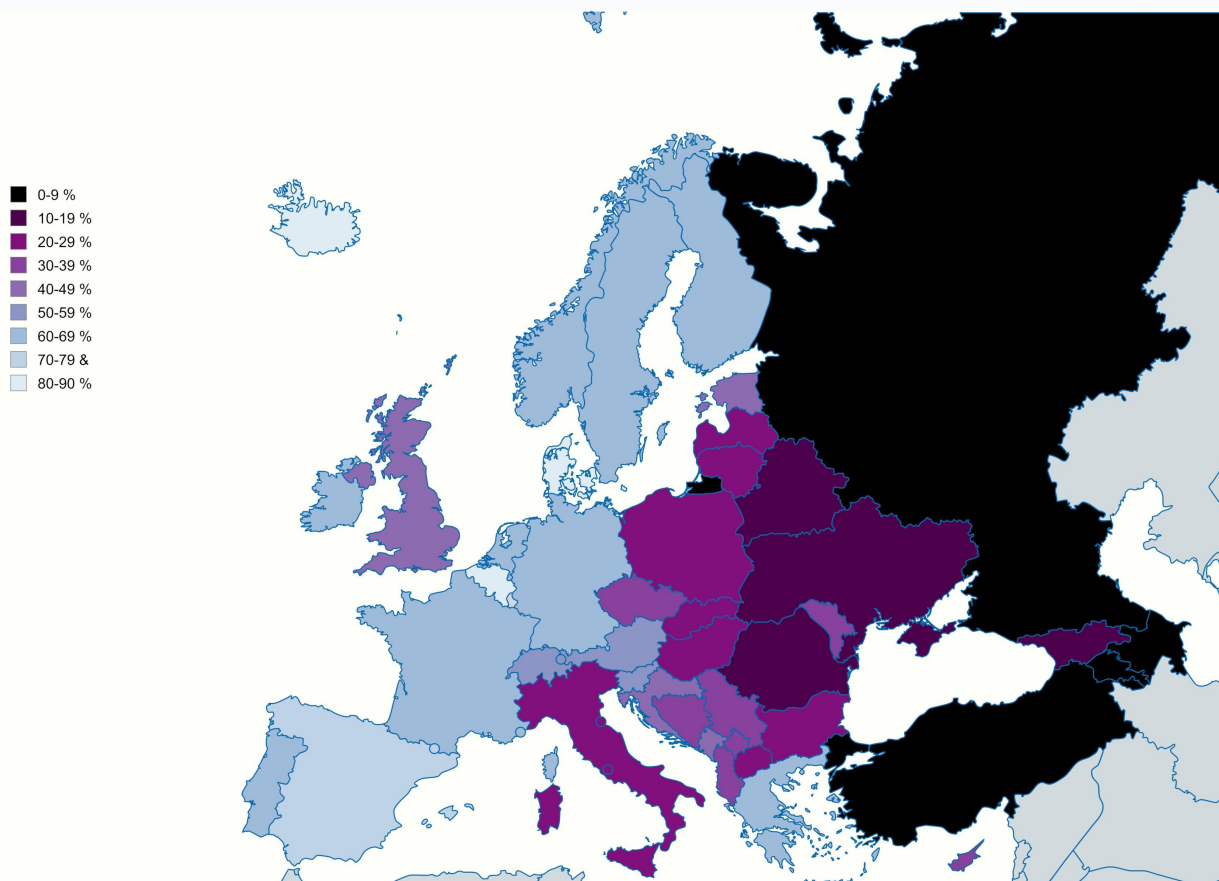
Vastaa 0-2 tehtävään.

Aineisto

7.A Kartta: Sukupuolivähemmistöjen ja seksuaalivähemmistöjen oikeudellinen ja poliittinen tilanne Euroopassa 2025**TAUSTAA**

Kartta kuvaa sukupuolivähemmistöjen ja seksuaalivähemmistöjen oikeudellista ja poliittista tilannetta Euroopassa vuonna 2025. Kartta osoittaa Euroopan maiden kokonaistilanteen, joka muodostuu muun muassa sukupuolivähemmistöjen ja seksuaalivähemmistöjen tasa-arvoisesta oikeudellisesta asemasta, perheoikeuksista, ruumiillisesta koskemattomuudesta ja tilasta toimia yhteiskunnassa. Kartassa on huomioitu myös sukupuolivähemmistöihin ja seksuaalivähemmistöihin kohdistuva vihapuhe ja viharikokset sekä oikeus turvapaikan hakemiseen sukupuoli-identiteetin tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella.

Kartta esittää Euroopan maat niiden sukupuolivähemmistöihin ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia ihmisiä koskevien lakien ja käytäntöjen perusteella. Asteikossa 0 % tarkoittaa vakavia ihmisoikeusrikkomuksia ja syrjintää, 100 % tarkoittaa ihmisoikeuksien kunnioittamista ja täyttä tasa-arvoa.

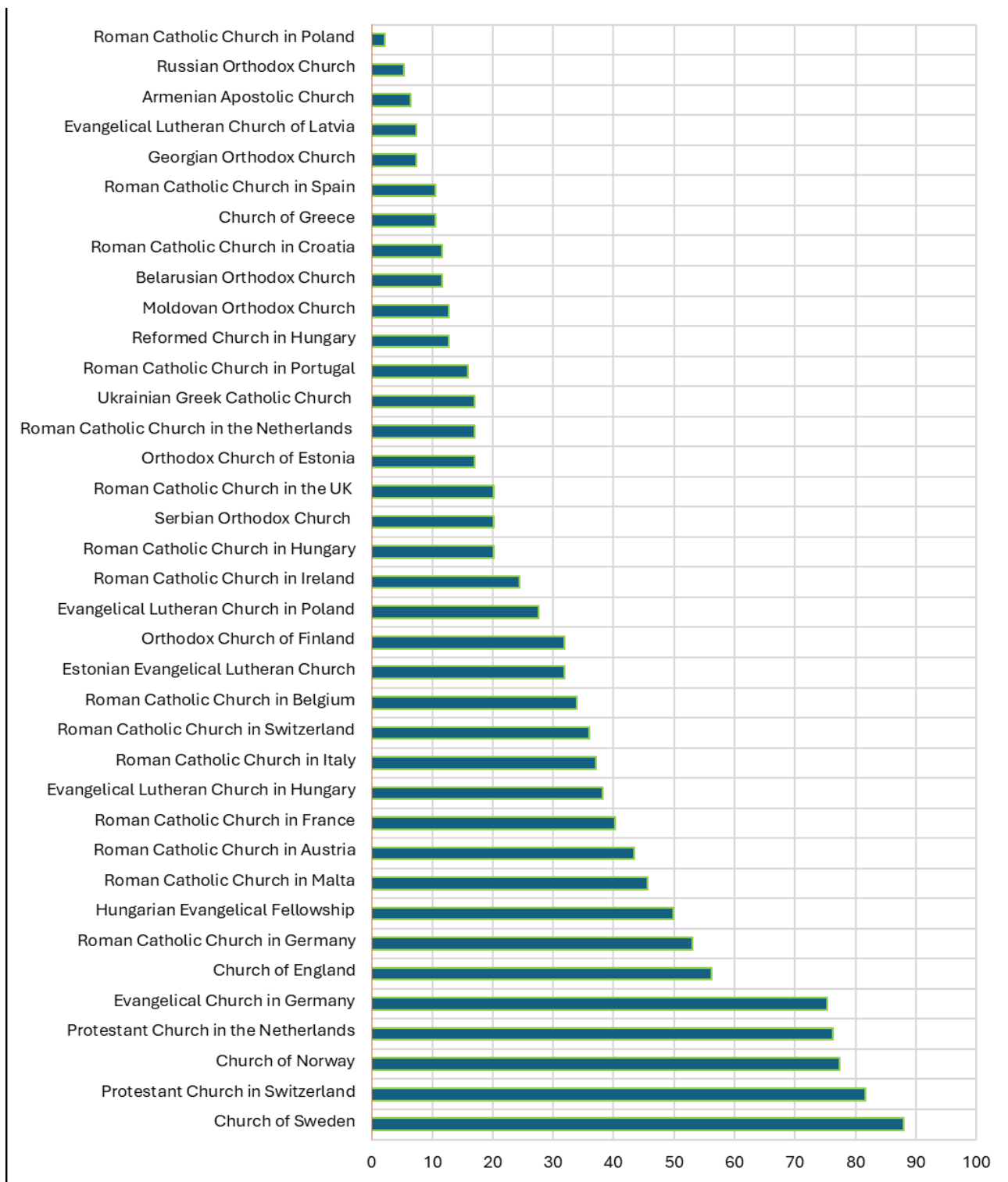
Lähde: Rainbow Map 2025 [Sateenkaarikartta 2025]. ILGA-Europe. <https://www.ilga-europe.org/report/rainbow-map-2025/>. Viitattu: 22.8.2025. Muokkaus: YTL.

7.B Tilasto: Kirkkojen yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys sukupuolivähemmistöjä ja seksuaalivähemmistöjä kohtaan Euroopassa 2020

TAUSTAA

Vuonna 2021 julkaistussa raportissa tarkasteltiin Euroopan kirkkojen yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä sukupuolivähemmistöihin ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia ihmisiä kohtaan. Tarkasteltavia osa-alueita olivat muun muassa kirkkojen opetus, pastoraaliset ja liturgiset käytänteet sekä kirkkojen yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Tilastossa on listattu osa raportissa mukana olleista ortodoksisista, katolisista ja protestanttisista kirkoista. Tilasto on muotoiltu niin, että eniten yhdenvertaisuutta ja syrjimättömyyttä edustavat kirkot esitetään siinä viimeisenä.

Euroopan kirkkojen yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys sukupuolivähemmistöjä ja seksuaalivähemmistöjä kohtaan (max. 100 %)

Tilaston tekstien käännökset

Roman Catholic Church in Poland	Puolan roomalaiskatolinen kirkko
Russian Orthodox Church	Venäjän ortodoksinen kirkko
Armenian Apostolic Church	Armenian apostolinen kirkko
Evangelical Lutheran Church of Latvia	Latvian evankelis-luterilainen kirkko
Georgian Orthodox Church	Georgian ortodoksinen kirkko
Roman Catholic Church in Spain	Espanjan roomalaiskatolinen kirkko
Church of Greece	Kreikan ortodoksinen kirkko
Roman Catholic Church in Croatia	Kroatian roomalaiskatolinen kirkko

Tilaston tekstien käännökset

Belarusian Orthodox Church	Valko-Venäjän ortodoksinen kirkko
Moldovan Orthodox Church	Moldovan ortodoksinen kirkko
Reformed Church in Hungary	Unkarin reformoitu kirkko
Roman Catholic Church in Portugal	Portugalin roomalaiskatolinen kirkko
Ukrainian Greek Catholic Church	Ukrainan kreikkalaiskatolinen kirkko
Roman Catholic Church in the Netherlands	Alankomaiden roomalaiskatolinen kirkko
Orthodox Church of Estonia	Viron ortodoksinen kirkko
Roman Catholic Church in the UK	Ison-Britannian roomalaiskatolinen kirkko
Serbian Orthodox Church	Serbian ortodoksinen kirkko
Roman Catholic Church in Hungary	Unkarin roomalaiskatolinen kirkko
Roman Catholic Church in Ireland	Irlannin roomalaiskatolinen kirkko
Evangelical Lutheran Church in Poland	Puolan evankelis-luterilainen kirkko
Orthodox Church of Finland	Suomen ortodoksinen kirkko
Estonian Evangelical Lutheran Church	Viron evankelis-luterilainen kirkko
Roman Catholic Church in Belgium	Belgian roomalaiskatolinen kirkko
Roman Catholic Church in Switzerland	Sveitsin roomalaiskatolinen kirkko
Roman Catholic Church in Italy	Italian roomalaiskatolinen kirkko
Evangelical Lutheran Church in Hungary	Unkarin evankelis-luterilainen kirkko
Roman Catholic Church in France	Ranskan roomalaiskatolinen kirkko
Roman Catholic Church in Austria	Itävallan roomalaiskatolinen kirkko
Roman Catholic Church in Malta	Maltan roomalaiskatolinen kirkko
Hungarian Evangelical Fellowship	Unkarin evankelinen yhteisö
Roman Catholic Church in Germany	Saksan roomalaiskatolinen kirkko
Church of England	Englannin kirkko
Evangelical Church in Germany	Saksan evankelinen kirkko
Protestant Church in the Netherlands	Alankomaiden protestanttinen kirkko
Church of Norway	Norjan kirkko
Protestant Church in Switzerland	Sveitsin protestanttinen kirkko
Church of Sweden	Ruotsin kirkko

Lähde: European Forum. *Rainbow Index of Churches in Europe 2020 [Euroopan kirkkojen sateenkaari-indeksi 2020]*. <https://inclusive-churches.eu/>. Viitattu: 5.9.2025. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

7.1

Naisten kirkollista asemaa selvittänyt työryhmä esitti Suomen ortodoksisen kirkon piispainkokoukselle vuonna 2025 pohdittavaksi kysymyksiä, jotka koskivat tyttöjen ja naisten kirkollisia tehtäviä. Piispainkokoukselta kysyttiin, tulisiko tyttöjen ja naisten saada osallistua tehtäviin, joissa maallikot avustavat jumalanpalveluksissa alttarissa.

Esitä ja perustele näkemyksesi siitä, tulisiko alttariin sijoittuvat avustavat tehtävät jumalanpalveluksissa avata myös tytöille ja naisille.

10 p.

Vastaus saa olla enintään 1 500 merkkiä pitkä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

7.2 Tarkastele aineistoja 7.A ja 7.B ja pohdi, mitä niiden pohjalta voidaan päätellä siitä, miten uskonto vaikuttaa sukupuolivähemmistöjen ja seksuaalivähemmistöjen asemaan ja oikeuksiin Euroopassa.

20 p.

8. Pyhä uskontotieteellisenä käsitteenä ja pyhän suojeleminen

30 p.

Aineisto

8.A Tekstikatkelma: Rikoslain teksti uskonrauhan rikkomisesta

17. luku, 10. §

Uskonrauhan rikkominen

Joka

1. julkisesti pilkkaa Jumalaa tai loukkaamistarkoituksessa julkisesti herjaa tai häpäisee sitä, mitä uskonnonvapauslaissa (267/1922) tarkoitettu kirkko tai uskonnollinen yhdyskunta muutoin pitää pyhänä, tai
2. meluamalla, uhkaavalla käyttäytymisellään tai muuten häiritsee jumalanpalvelusta, kirkollista toimitusta, muuta sellaista uskonnonharjoitusta taikka hautaustilaisuutta,

on tuomittava uskonrauhan rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Lähde: *Rikoslaki. 17. luku: Rikoksista yleistä järjestystä vastaan. 10. pykälä: Uskonrauhan rikkominen.* Finlex-verkkosivut. https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/1998/563#OT3_OT8. Viitattu: 2.9.2025.

8.B Tekstikatkelma: Toimittaja Heikki Heiskasen kirjoitus

Moskovan patriarkka julistaa pyhää sotaa - Kirillin ottama rooli murentaa Venäjän ortodoksikirkon asemaa maailmalla

”Hengellis-moraalisesta näkökulmasta sotilaallinen erikoisoperaatio on pyhä sota, jossa Venäjä ja sen kansa puolustaessaan pyhän Venäjän yhtenäistä hengellistä aluetta – puolustaa maailmaa globalismin rynnistykseltä ja satanismiin langenneen lännen voitolta.”

Näin Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa luonnehti Yleismaailmallinen venäläinen kansankokous julkilausumassaan maaliskuussa.

Kyse on Venäjän ortodoksisen kirkon yhteydessä toimivasta venäläisnationalistien järjestöstä. Sitä johtaa Moskovan patriarkka Kirill, joka on Venäjän ortodoksisen kirkon päämies.

Lähde: Heikki Heiskanen. *Moskovan patriarkka julistaa pyhää sotaa - Kirillin ottama rooli murentaa Venäjän ortodoksikirkon asemaa maailmalla.* Ylen verkkosivut. <https://yle.fi/a/74-20089507>. Julkaistu: 24.5.2024. Viitattu: 7.9.2025. Muokkaus: YTL.

8.C Tekstikatkelma: Saamelaisten kulttuuriperintökohteiden vaaliminen

Vaalimme saamelaisia kulttuuriperintökohteita

Vaalimme hallussamme olevia saamelaisia kulttuurimaisema- ja rakennusperintökohteita yhteistyössä saamelaiskulttuurin toimijoiden kanssa. Saamelaisia rakennusperintökohteita on suojeltu toistaiseksi erittäin vähän, joten Metsähallituksen kohteiden suojelulla on myös valtakunnallista merkitystä.

Pyrimme tunnistamaan ja ymmärtämään hallinnassamme olevien saamelaisten pyhien paikkojen arvon ja merkityksen. Huolehdimme kohteisiin liittyvän tiedon eettisesti oikeasta käytöstä ja tunnettujen kohteiden säilymisestä.

Saamelaisen kulttuuriperinnön suojelemisessa tärkeimpiä yhteistyötahoja ovat Saamelaismuseum Siida, Saamelaiskäräjät, Kolttien kyläkokous ja Museovirasto.

Lähde: *Metsähallituksen toiminta saamelaisten kotiseutualueella*. Metsähallituksen verkkosivut. <https://www.metsa.fi/maat-ja-vedet/alueiden-kayton-suunnittelu/toiminta-saamelaisten-kotiseutualueella/>. Viitattu: 2.9.2025.

8.1 Selitä, mitä pyhä tarkoittaa uskontotieteellisenä käsitteenä, ja havainnollista pyhän käsitettä antamalla esimerkkejä pyhästä yhdessä uskonnossa.

10 p.

Vastaus saa olla enintään 1 500 merkkiä pitkä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

8.2 Pohdi eri näkökulmista, tuleeko valtion suojella pyhänä pidettyjä asioita. Hyödynnä vastauksessasi vähintään kahta tehtävän tekstikatkelmista 8.A, 8.B ja 8.C.

20 p.

Aineisto

9.A Tekstikatkelma: Essee kirkon tulevaisuudesta

Professori Eino Murtorinne kirjoitti Kanava-lehteen (4/2023) vähän ennen kuolemaansa haastavan artikkelin ”Kansankirkko vai kansalliskirkko?” Kansankirkoksi hän nimesi uskonnollisen yhteisön, joka kansaan nojaten pyrkii aidosti ylläpitämään kristillistä perinnettä ja sanomaa. Kansalliskirkko taas on yhteisö, jossa kansalliset edut ja niiden vaaliminen, ehkä voisi sanoa kansan tahto, muodostuvat keskeiseksi tehtäväksi. Kansasta, jonka piti olla kirkon työn kohde, onkin tullut toiminnan subjekti. Murtorinne toteaa, että kansankirkko voi ajautua kansalliskirkon rooliin monella tavalla. – –

Näen myös, että on menossa kehitys, jossa kirkon edustamat arvot erkaantuvat sen jäsenistön arvoista. Jotkut pitävät tätä myönteisenä kehityksenä. Minä taas uskon, että kansankirkon tie voi olla erottautuminen vain tiettyyn määrään asti. Hyvää tuskin seuraa siitä, jos kirkon ja kirkon jäsenten käsitys hyvästä ovat kaukana toisistaan.

Lähde: Kalevi Virtanen. *Essee: Tulevaisuuden suomalaisista yhä harvempi kastetaan tai siunataan haudan lepoon – Tulisiko meidän ymmärtää, että kirkko ei voi enää sanella, mikä on merkittävää?*. Kotimaa-lehti. <https://www.kotimaa.fi/essee-tulevaisuuden-suomalaisista-yha-harvempi-kastetaan-tai-siunataan-haudan-lepoon-tulisiko-meidan-ymmartaa-etta-kirkko-ei-voi-ena-sanella-mika-on-merkittavaa/>. Julkaistu: 25.9.2024. Viitattu: 25.8.2025. Muokkaus: YTL.

9.B Tekstikatkelma: Tutkimus luterilaisen kirkon seurakuntatyöstä

Kati Tervo-Niemelän tekemässä tutkimuksessa kysyttiin papeilta, miten tärkeinä he pitivät mitään seurakuntatyön muotoa. – –

Aihetta on tutkittu ensimmäisen kerran vuonna 2010, jolloin 72 prosenttia vastaajista piti jumalanpalvelusta erittäin tärkeänä. Vuonna 2014 luku oli lähes identtinen, 73 prosenttia. Vuonna 2018 oli jo havaittavissa laskua, sillä osuus oli 64 prosenttia. Suurin lasku tapahtui kuitenkin tästä vuoteen 2022, jolloin määrä laski 41 prosenttiin.

– Sillä, mitä pappi itse ajattelee, on merkitystä toimitukselle. Sen huomaa, jos pappi ottaa asian tosissaan. Koko ote on silloin erilainen, arvioi Pyhän Mikaelin liturgisen seuran perustajajäsen ja pappi Emiliana Skoog. – –

Tutkimuksessa kysyttiin myös pappien osallistumisesta jumalanpalveluksiin omien työtehtävien ulkopuolella. Vain viisi prosenttia papeista osallistui jumalanpalveluksiin joka viikko ja 10 prosenttia useita kertoja kuukaudessa, 24 prosenttia noin kerran kuukaudessa. Suurimman ryhmän (32 %) muodostivat ne, jotka osallistuivat useita kertoja vuodessa.

– Monet ajattelevat nykyään pappeutta ammattina eivätkä halua esimerkiksi mennä vapaa-ajallaan työpaikalleen. Tämä on aika moderni ajatus. – –

– Tuodaanko jumalanpalveluselämää tarpeeksi esille uudelle sukupolvelle esimerkiksi kasvatustyössä vaikkapa rippikouluissa ja isoskoulutuksissa? Sieltähän tulee paljon kuitenkin

kirkon tulevia työntekijöitä. Uskon, että kirkon kasvatustyöllä voi olla aika iso vaikutus siihen, millaisia näkemyksiä nuorille kehittyy siitä, onko jumalanpalvelus coolia vai tylsää.

Lähde: Jenni Repo. *Kirkon jumalanpalvelusbarometrin 2023 karu tulos: Vain 41 prosenttia papeista pitää jumalanpalvelusta erittäin tärkeänä.* Seurakuntalainen.fi-verkkomedia. <https://www.seurakuntalainen.fi/uutiset/kirkon-jumalanpalvelusbarometrin-2023-karu-tulos-vain-41-prosenttia-papeista-pitaa-jumalanpalvelusta-tarkeana/>. Julkaistu: 27.9.2023. Viitattu: 26.8.2025. Muokkaus: YTL.

9.1 Määrittele, mitä tarkoitetaan maallistumisella.

10 p.

Vastaus saa olla enintään 1 500 merkkiä pitkä. Ylityksestä seuraa pistevähennys.

9.2 Pohdi, mitä seurauksia maallistumisella on kristillisten kirkkojen asemalle ja toiminnalle Suomessa. Hyödynnä vastauksessasi aineistoja 9.A ja 9.B.

20 p.

Tarkista, että vastasit ohjeiden mukaiseen määrään tehtäviä.